הזהב פרק רביעי בבא מציעא

באמצע הקדש ליתא אמר ליה לפי שאינה בסוף הקדש אמר ליה רב אחא מדיפתי לרבינא באמצע הקדש מיהא איתא ולוסיף נמי חומש אמר ליה הרי הוא כסוף הקדש מה סוף הקדש אינו מוסיף חומש אף אמצע הקדש אינו מוסיף חומש אמר ליה רב זוטרא בריה דרב מרי לרבינא מאי חזית דמדמית ליה לסוף הקדש נדמייה לתחילת הקדש א"ל מסתברא לסוף הקדש הו"ל לדמויי שכן נתפס מנתפס אדרבה לתחילת הקדש הוה ליה לדמויי שכן דבר שיש אחריו קדושה מדבר שיש אחריו קדושה [6]כדאמר רבא [7]העולה עולה ראשונה ה"נ הטמאה טמאה ראשונה תניא כוותיה דריב"ל [8]פרה זו תחת פרה של הקדש טלית זו תחת טלית של הקדש הקדשו פדוי ויד הקדש על העליונה [9]פרה זו בחמש סלעים תחת פרה של הקדש טלית זו בחמש סלעים תחת טלית של הקדש הקדשו פדוי על הקדש ראשון מוסיף חומש על הקדש שני אין מוסיף חומש:

מתני' האונאה ארבעה כסף [1]והטענה שתי כסף וההודאה שוה פרוטה [2]חמש פרוטות הן [3]ההודאה שוה פרוטה [4]והאשה מתקדשת בשוה פרוטה [5]והנהנה בשוה פרוטה מן ההקדש מעל [6]והמוצא שוה פרוטה חייב להכריז [7]והגוזל את חבירו שוה פרוטה ונשבע לו יוליכנו אחריו אפילו למדי: **גמ'** תנינא חדא זימנא [8]האונאה ארבעה כסף מעשרים וארבעה כסף לסלע שתות למקח הטענה שתי כסף וההודאה שוה פרוטה אצטריכא ליה הא נמי תנינא [9]שבועת הדיינין הטענה שתי כסף וההודאה שוה פרוטה סיפא אצטריכא ליה דקתני חמש פרוטות הן: חמש פרוטות הן וכו': וליתני נמי האונאה פרוטה אמר רב כהנא זאת אומרת [10]אין אונאה לפרוטות ולוי אמר יש אונאה לפרוטות וכן תני לוי במתניתיה חמש פרוטות הן האונאה פרוטה וההודאה פרוטה וקידושי אשה בפרוטה וגזל בפרוטה [11]וישיבת הדיינין בפרוטה ותנא דידן מאי טעמא לא קתני ישיבת הדיינין תנא ליה גזל ומי לא תני גזל וקתני אבידה הנך אצטריכא ליה גזל [12]הגוזל מחבירו שוה פרוטה ונשבע לו יוליכנו אחריו ואפילו למדי אבידה המוצא אבידה שוה פרוטה חייב להכריז [13]ואע"ג דזל ולוי מאי טעמא לא תני אבידה בפרוטה תנא ליה גזל ומי לא קתני גזל וקתני ישיבת הדיינין ישיבת הדיינין אצטריכא ליה לאפוקי מדרב קטינא דא"ר קטינא ב"ד נזקקין אפילו לפחות משוה פרוטה ולוי מ"ט לא קתני הקדש בחולין קמיירי בקדשי' לא קמיירי אלא תנא דידן דקא מיירי בקדשים נתני מעשר בפרוטה כמאן דאמר [14]אין בחומשו פרוטה וליתני [15]חומש מעשר בפרוטה בקרנא קא מיירי בחומש לא קא מיירי גופא אמר רב קטינא ב"ד נזקקין אפילו לפחות משוה פרוטה [16]ואת אשר חטא מן הקדש ישלם לרבות

כאמצע הקדש ליתא. נהי דכסוף הקדש לא משכחת לה משום דלאו למזכה חזיא ולא לשקעה בנגין מיהו בהקדש שני משכחת לה שמתפיסה תחת אחר וחזר ופודה אותה: **לפי שאינה כסוף הקדש.** ומשום הכי אימעיט אמצע הקדש מינה כדמפרש ואזיל למעוטי מין כולה לשמים:

(6) (סוף הקדש. אמצע הקדש) מדמינן לסוף הקדש: **מה סוף הקדש.** נפקא לן מינה דממעט מחומש: **אף אמצע הקדש כו'.** וסוף הקדש ולאי בלא מיעוטא דקא נמי לא שייך ביה חומש דהא לא פריק ליה מיהו אהני מיעוטא דקא לדמויי ליה אמצע הקדש דבלאו מיעוטא לא מצית למינמר אמצע הקדש מסוף הקדש דהתם משום דלא שייכא ביה חומש הוא: **כדאמר רבא כו'.** כלומר בהדיא אימעיט אמצע הקדש מינה כדאמר רבא בסדר יומא (דף לב.): **העולה.** דכתיב גבי סדר המערכה ובער עליה הכהן עצים בבקר ובערך עליה העולה ה' ימיהה דרש שהתה היא ראשונה שלא יהא הקטר קודם לתמיד של שחר: **הקדשו פדוי.** אע"פ שלא נפדה קטוכין דקיימא לן (ב) הקדש שוה מנה שחיללו על שוה פרוטה מחולל ושרי לאיתהניי מיניה ומיהו יד הקדש על העליונה שאם דמים הללו ימירים על דמי ההקדש קנה הקדש ואם הקדש יתר עליהם ישלים על כרחו: **עלים זו בחמש סלעים כו' הקדשו פדוי.** אע"פ שאינו שוה ולא תימא הואיל ושם לה דמים ואינה שוה כמה שאמר אין דבריו כלום אלא הקדש פדוי והוא ישלים: **על הקדש שני.** אם חזר ופדה את זה: **מתני' האונאה ארבעה כסף.** למקח סלע וכדלמכן(ג) דהוה ליה שתות: **והטענה שתי כסף.** שאין שבועת הדיינין על הטענה פחותה משתי מעות כסף שיטענו שוה שתי כסף יש לי בידך וזה יודה לו מהם שוה פרוטה ויכפור השאר או יודה הכל ויכפור פרוטה: **וההודאה שוה פרוטה.** כדפרשינן להיות הודאה במקצת ותחייב שבועה: **המוצא שוה פרוטה כו'.** אבל בגיר מהכי לא כדאמרן (לעיל ד' כז.) מאשר מאבד ממנו(ד) פרט לאבידה שאין בה שוה פרוטה: **יוליכנו אחריו.** אם הודה שנשבע לשקר דלא הויא ליה כפרה עד שיחזירנו לידו ממש ולא לשלוחו דכתיב (במדבר ה) ונתן לאשר אשם לו: **גמ' ויתני נמי האונאה פרוטה.** כגון אם היה המקח בשם פרוטות: **אין אונאה לפרוטות.** בפחות מאיסר שהוא מטבע של כסף: **וגזל בפרוטה.** לחייבו קרבן שבועה אם נשבע לשקר ולהוליכו אחריו: **וישיבת הדיינין בפרוטה.** למי שיש לו עדים או שמייב מודה ודוחהו מלשלם ישבו הדיינין ויכופו אותו: **תנא גזל.** מכיון דתנא גזל בפרוטה ש"מ ממונא הוא וכפינן: **הנך אצטריך ליה גזל.** לאשמועינן דיוליכנו אחריו: **אע"ג דזל.** כיון מציאה להכרחה: **ליתני מעשר בפרוטה.** דבגיר מהכי לא תפיס פדיונו: לרבות

(1) פסחים נח: יומא לד. ב"ק קיא. מנחות מט. תמיד כח: (סוטה קו: זבחים קכ.), **(2)** (מ"ק יט:), **(3)** ב"ק קג., ד"ה פסחים), **(4)** (לעיל מט:), **(5)** קדושין יח: שבועות לח: (כתובות ג:), **(6)** (לקמן יז:), **(7)** ב"ק קג., **(8)** (לעיל נב.), **(9)** ר"מ מ"ז, **(10)** (דברים כב), **(11)** (מגיעה כ.), **(12)** (כדאיתא בתמורה כח.), **(13)** פ"א סבר דמשמע ישיבת הדיינין אפר' בגמר דין.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה בסוף הקדש: **(ב)** ר"ה הקדשו פדוי וכו' דקיימא לן, נ"ב ע"ל דף מ ע"ב:

מוסף רש"י

העולה עולה ראשונה. מדלא תמיד ובערך עליה עולה אלא העולה, הכי קאמר ובערך עליה מיד העולה החשובה האמורה בתלה לכל העולות והייט עולת תמיד דפרכת קרבנות (נכ' פנחס) דקרבן תמיד כתיב ברישא (שמות ט) העולה משמע לכל הקרבנות (מנחות מט:) ולא לאוריי בגמרא אחת שיקטירו עליה עולה ושלמים, נכתוב ובערך עליה (יומא לד.) אי: העולה משמע העולה האמורה לאחרן כמדרי קרבנות היא עולת הבקר, שנאמר ואמרת להם זה האשה כו', וה"א יתיבא קא דיים (כתובות קו.) ונעביד ובחים קג.), ונשבע לו. על שקר ויוליכנו אחריו אפילו למדי. לאין לו כפרה עד שיחזיר לגזל עצמו דכתיב (ויקרא ה) לאשר הוא לו ונו' ונכי נשבע לשקר מביב (ב"ק קג.). האונאה ארבעה כסף. מעות כסף שהם שם נדיר, מעשרים וארבעה כסף לסלע. אם היה המקח כדמי הסלע שהוא כ"ד מעות דהשתא הויא אונאה שתות למקח, חייב להשיב לו כל אונאתו ארבעה כסף (לעיל מט:). שבועת הדיינין. שהדיינים משביעין ע"י הדלת מקצת הטענה, שלימדוה מאשר יאמר כי הוא זה (שמות כב) וכתב עלה ונקרב בעל הבית אל האלהים אם לא שלח ידו, דהיינו שבועה (שבועות לח:). הטענה שתי כסף. הטענה שהשבועה באה על ידה לא תבא פחות משתי כסף (שם) אינו נשבע אלא אם כן טענו שתי מעות שהן שלש דינר (בבורות נ:). וההודאה. שמחייבתו לשבע, לאתהא פחות מפרוטה, וכגון פליגי רב ושמואל בפרוטה זו אם מתוך שהי כסף של טענה היא, או צריך שתהא טענת הכפירה של כסף שתי מעות כסף נגד פרוטה של הודאה (שבועות לח ובעיי קדושין יא:). אין בחומשו פרוטה. שניטו דלאו כר נאולה הוא כד שיבא בו שוה תרגע פרוטות כדי שיהא ראוי לתוספת חומש (לעיל נג:).

עין משפט נר מצוה

א (מיי' פ"א מהל' ממרדין הל' ג):
קכד ב ג מיי' פ"ז מהל' ערכין הל' יא:
קכה ד ה מיי' פ"ג מהל' טומן וצונן הל' ז
סמג עשין לה טוש"ע מ"מ
סי' פח סעי' ג:
קכו ו מיי' פ"ג מהל' מישות הל' ז סמג עשין מט טוש"ע סי' לח סעי' ג (וסי' כז סעי' ח):
קכז ז מיי' פ"א מהל' מעילה הל' ז סמג עשין רי:
קכח ח מיי' פי"א מהל' גזילה ואבידה הל' יב סמג עשין עב טוש"ע מ"מ סי' רנט סעי' ב וסי' רפד סעי' ח:
קכט ט מיי' שם פ"ז הל' ט סמג שם טוש"ע מ"מ סי' שמז סעי' ג:
קל י מיי' פי"ב מהל' מכירה הל' ד סמג לאוין קנ טוש"ע מ"מ סי' רכז סעי' כ:
קלא כ מיי' פי"ב מהל' מכירה הל' יא סמג עשין קו טוש"ע מ"מ סי' ו:
קלב ל מיי' פי"ג מהל' גזילה ואבידה הל' ו סמג עשין עב טוש"ע מ"מ סי' רפד סעי' ג:
קלג מ מיי' פי"ה מהל' מעשר שני הל' ד סמג עשין קלו:

תורה אור השלם

1 וְהָאִישׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ לֹא תִכְבֶּה וּבִעֵר עָלָיהָ הַכֹּהֵן עֵצִים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר וְעָרַךְ עָלֶיהָ הָעֹלָה וְהִקְטִיר עָלֶיהָ חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים: ויקרא ו ה
2 וְאֵת אֲשֶׁר חָטָא מִן הַקֹּדֶשׁ יְשַׁלֵּם וְאֶת חֲמִישִׁתּוֹ יוֹסֵף עָלָיו וְנָתַן אֹתוֹ לַכֹּהֵן וְהַכֹּהֵן יְכַפֵּר עָלָיו בְּאֵיל הָאָשָׁם וְנִסְלַח לוֹ: ויקרא ה טז

גליון הש"ס

תוד"ה פרה זו וכו'. והא דלמדינן התם דף לג ע"ב:

מלמד

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com